

Salgın Döneminde Dünya Genelinde Enerji Fiyatları Düşerken, Türkiye’de Artmaya Devam Ediyor...

AKP DÖNEMİNDE ENERJİ FİYATLARI ORTALAMA YÜZDE 369 ARTTI

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü’nün (OECD) elektrik, gaz ve akaryakıt fiyat değişimlerini dikkate alarak hazırladığı tüketici fiyatları bazlı enerji endeksinde Türkiye açık ara zam şampiyonu oldu. Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere **2003 yılında -2015 baz yılına oranla- enerji artış endeksi en düşük ülke olmamıza rağmen, AKP hükümetlerinin işbaşında bulunduğu 17 yıllık dönem sonunda enerji endeksimiz yüzde 369 oranında artarak OECD’nin enerji zam şampiyonu olduk.** Koronavirüs salgınının yaşandığı 2020’nin ilk 10 ayında enerji fiyatları OECD genelinde yüzde 7,3 düşerken, Türkiye’de yüzde 11,5’lik artış yaşandı.

EMO İzmir Şubesi’nin OECD’nin 2015’i baz yıl (2015=100) olarak gerçekleştirdiği enerji endeksinden derlediği verilere göre; 2003 yılında 36,6 değerine sahip olan Türkiye’nin endeks değeri, Ekim 2020’de 171,5’e çıktı. **İlk AKP hükümetinin kurulduğu 2003 yılından bu yana Ekim 2020 itibariyle elektrik, gaz ve yakıt dahil olmak üzere ortalama enerji fiyatları 3,5 katı artan bir artış gösterdi. Aynı dönemde OECD ortalamasında artış, yüzde 59 düzeyinde kaldı,**

Türkiye’de ise zam oranı yüzde 369 olarak gerçekleşti.

Türkiye’nin açık ara zam şampiyonu olduğu sıralamada en yakın rakibi olan Meksika’da ise aynı dönemdeki fiyat artışları yüzde 158 düzeyinde

gerçekleşti. Avrupa Birliği’ni ülkelerindeki fiyat artışları yüzde 56 ile OECD ortalamasının biraz altında şekillenirken, aynı dönemde ABD’de ise enerji fiyatları yüzde 44 oranında artış gösterdi. Endeksin yıllar içindeki gelişimi-

ne bakıldığında 2003 yılında en alt sırada olan Türkiye’nin, hızlı bir tırmanışla OECD ortalamasını yakalayarak, geçtiği görülüyor. Türkiye’de enerji fiyatlarında aşağı yönlü bir seyir izlediği döneme rastlanmazken, OECD ortalamasının bazı yıllarda bir önceki yıla göre düşerek, dalgalı bir seyir izlemesi dikkat çekiyor. Veriler, AKP’nin iktidar olduğu son 17 yılda enerji fiyatlarının, dünya genelinden farklı bir seyir izleyerek, düzenli bir biçimde artış gösterdiğine işaret etmektedir.

Salgına Rağmen Zam

Koronavirüs salgınının yaşama etkilediği 2020 yılındaki ilk 10 ayındaki değişime bakıldığında ise Ocak 2020-Ekim 2020 arasında OECD genelinde enerji maliyetlerinde yüzde 7,3 indirim olurken, Türkiye’de ise yüzde 11,5’lik artış gerçekleştirdiği görülüyor. Verilerini OECD’ye yıllık bildiren Avusturya ve Yeni Zelanda dışında bırakılırsa hiçbir OECD ülkesinde enerji fiyatları 2020 yılının ilk 10 ayında yükselmedi. Norveç’te indirim oranı yüzde 19 olurken, Avrupa Birliği ülkelerinin toplama

OECD Enerji Endeksi Gelişimi					
Ülkeler-Bölgeler	2003	2019	Ekim 2020	2003-Ekim 2020 Fark (%)	Aralık 2019-Ekim 2020 Fark (%)
Türkiye	36,6	153,8	171,5	368,6	11,5
Meksika	50,8	133,8	131,3	158,5	-1,9
Kolombiya	49,5	126,7	123,1	148,7	-2,8
İzlanda	44,2	107,6	105	137,6	-2,4
Letonya	40,5	107	96,1	137,3	-10,2
Estonya	45,8	113	103,1	125,1	-8,8
Yunanistan	45,8	108,7	95,9	109,4	-11,8
Birleşik Krallık	50,2	112,8	101,9	103,0	-9,7
Şili	59	114,5	113,2	91,9	-1,1
Macaristan	56,7	105,2	103,7	82,9	-1,4
OECD - Avrupa	60,5	111,9	104,7	73,1	-6,4
Slovenya	56,2	106,2	95,5	69,9	-10,1
İrlanda	59,5	105,6	99,6	67,4	-5,7
Polonya	62,1	102,7	101,9	64,1	-0,8
Çek Cumhuriyeti	63,3	106,7	103,5	63,5	-3,0
Belçika	65,4	117,7	106,2	62,4	-9,8
Litvanya	55,7	104,3	90,1	61,8	-13,6
OECD - Toplam	63,6	109,4	101,4	59,4	-7,3
Fransa	66,6	114,9	106,1	59,3	-7,7
Portekiz	61,6	104,5	97,9	58,9	-6,3
Finlandiya	66,4	109,5	104,3	57,1	-4,7
Avrupa Birliği	63,5	106,9	98,9	55,7	-7,5
Slovak Cumhuriyeti	65,7	100,9	100,6	53,1	-0,3
İspanya	60,8	103,5	91,5	50,5	-11,6
Norveç	78,1	142,4	115,2	47,5	-19,1
Hollanda	70	113,8	101,8	45,4	-10,5
Lüksemburg	65,4	105	94,1	43,9	-10,4
ABD	67,3	106,1	96,8	43,8	-8,8
İsveç	76,7	122,1	109,4	42,6	-10,4
Almanya	68,7	103	96	39,7	-6,8
Avusturya	68,7	104,1	95,9	39,6	-7,9
İtalya	68,7	105	95,3	38,7	-9,2
Kanada	72,2	106,6	100	38,5	-6,2
İsrail	70,8	99,3	91,4	29,1	-8,0
Danimarka	73,9	100,5	95,3	29,0	-5,2
Japonya	77,2	102,5	95,8	24,1	-6,5
İsviçre	80,9	108,4	97,3	20,3	-10,2
Kore	72,8	93,4	86,6	19,0	-7,3

mında ise indirimi yüzde 7,5 ile OECD ortalamasına gerçekleşti. ABD'de de enerji fiyatları ülkemizin aksine yüzde 8,8 düzeyinde düşüş gösterdi.

Elektrik Faturası 2'ye, Dağıtım Bedeli 6'ya Katlandı

Elektrik dağıtım bölgelerinin özel sektöre devir işlemlerinin başladığı 2009 yılından bu yana, enerji fiyatlarındaki artış ivmelenmiştir. Özelleşen elektrik dağıtım şirketlerine aktarılan dağıtım bedelinin de faturalar içindeki payı, düzenli zamlarla artırılmaktadır. 1 Temmuz 2009 tarihli elektrik tarifesine göre; 4 kişilik ailenin asgari yaşam standartları için harcayacağı 230 kilowattsaatlik (Kwh) tüketimin ortalama faturası 57,3 TL'yd. Aradan geçen zaman diliminde, Ekim 2020 itibarıyla bu rakam; yüzde 201 artışla 172,8 TL'ye yükselmiştir. Sonradan dağıtım bedeli altında birleştirilen iletim ve dağıtım bedellerinin toplamı ise 2009'da 7,01 TL iken bu bedel, Ekim 2020 itibarıyla 597 yüzde artışla 41,84 TL'ye yükseldi. **Özelleştirmeler sonrası dağıtım bedelindeki artış 6 katla yaklaşırken, elektrik faturasındaki toplam artış ise 2 katı aşmıştır.**

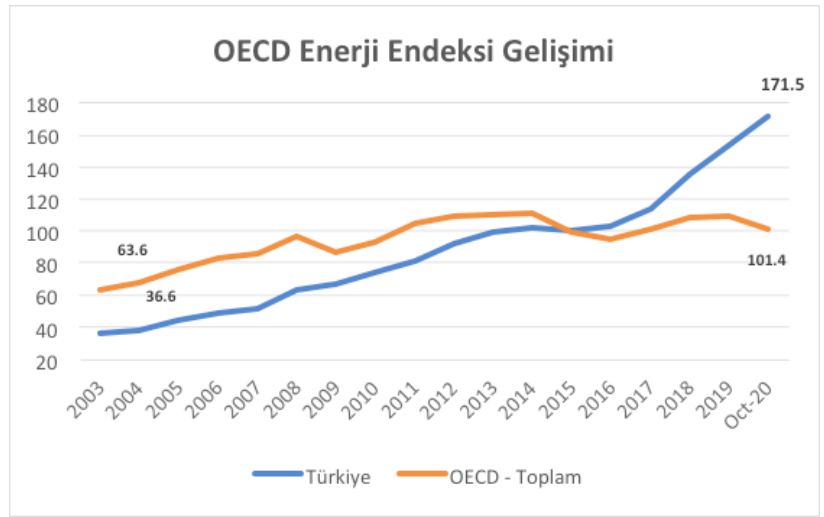
Vergi Yükü Acilen Azaltılmalı

Akaryakıt başta olmak üzere enerji faturalarındaki bedel, fon ve vergi yük-

leri de giderek artmaktadır. EPDK'nın 1 Ekim 2020'den geçerli olmak üzere açıkladığı yeni elektrik tarifesine göre, **4 kişilik ailenin asgari yaşam standartları için harcayacağı 230 kWh elektrik enerjinin 172,8 TL olan faturasının yalnızca 52,3'lük bölümü enerji bedelidir. Faturanın yüzde 23,3'ü dağıtım bedeli iken geriye kalan yüzde 19,4'üne denk gelen 33,6 TL'lik kısmı TRT payı, belediye tüketim vergisi, enerji fonu ve KDV olmak üzere fon ve vergilerden oluşmaktadır.** Elektrik faturalarına diğer fon ve vergilere de KDV uygulanarak, verginin vergisi alınmaktadır.

Temel girdi niteliğindeki enerji kaynaklarını; dolaylı vergi toplamaının aracı gören bu anlayıştan bir an

önce vazgeçilmelidir. Veriler, OECD ortalaması ile aramızdaki makasın giderek büyüyeceğine ve tüm sektörlerin temel girdisi olan enerjiye yapılan zamların, 2021'de gerçek enflasyonu beklenen daha yüksek seviyelere çıkmasına neden olacağına işaret etmektedir. AKP'nin iktidara geldiği 2003 yılından bu yana uyguladığı enerji politikalarıyla ülkemizi, enerji yoksulluğu ve pahalı enerji gerçeğiyle karşı karşıya bırakmıştır. Elektrik başta olmak üzere doğalgaz ve akaryakıt zamlarıyla giderek daha pahalı enerji kullanan ülke konumuna geldiğimiz açıkça ortadadır. Dünya genelin enerji maliyetlerinin düşürülmeye çalışıldığı salgın döneminde sadece ülkemizde artış yaşanması; toplum geneline yayılan yoksullaşmayı derinleştirecektir. Enerjinin ucuz, kaliteli ve kesintisiz bir şekilde sunulması temel vatandaşlık hakkıdır. Özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarında son vererek, kamunun yeniden inisiyatif aldığı bir yapıya dönüş sağlanmalıdır. Enerji alanının şirketlerin kârlarını artırma temelli yönetilmesi anlayışına son verilerek, bir an önce kısıtlı kaynaklarımızı en iyi şekilde değerlendirecek, kamu yararını esas alan siyasi ve ticari müdahalelerden uzak bir enerji yönetim modeline geçilmelidir.

Türkiye enerjide zam şampiyonu

OECD'nin enerji endeksinde Türkiye açık ara zam şampiyonu oldu. Petrol fiyatlarının dibi gördüğü ve koronavirüs salgının yaşandığı 2020'nin ilk 10 ayında enerji fiyatları OECD genelinde yüzde 7,3 düşerken, Türkiye'de yüzde 11,5 arttı. Ülke son 17 yılda da OECD şampiyonu

Namık ALKAN

ELEKTRİK Mühendisi Oğuz EMO İzmir Şubesi'nin Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) 2015'te baz yıl (2005-100) olarak gerçekleştirdiği enerji endeksinde derlediği verilerde; 2003 yılında 36,6 değerine sahip olan Türkiye'nin endeks değeri, Ekim 2020'de 171,5'e yükseldi. İlk AKP hükümetinin kurulduğu 2003 yılından bu yana Ekim 2020 itibarıyla enerji endeksi yüzde 469 artışla 171,5'e yükseldi. Aynı dönemde OECD ortalamasında artış, yüzde 59 düzeyinde kalırken Türkiye'de ise zam oranı yüzde 369 olarak gerçekleşti. Türkiye'nin açık ara zam şampiyonu olduğu sıralamada en yakın rakibi olan Meksika'da ise aynı dönemde fiyat artışı yüzde 158 düzeyinde gerçekleşti. Avrupa Birliği ülkelerindeki fiyat artışları yüzde 56 ile OECD ortalamasının biraz altında gerçekleşti. Ancak, aynı dönemde ABD'de

ise enerji fiyatları yüzde 44 oranında artış gösterdi. Endeksin yıllar içindeki gelişimine bakıldığında 2003 yılında en alt sırada olan Türkiye'nin, hızlı bir tempoyla OECD ortalamasına yaklaşıyor ve geçtiği görülüyor. Türkiye'de enerji fiyatlarında aşırı yönlü bir seyir izlendiği düşünülürse, OECD ortalamasının bazı yıllarda bir önceki yıla göre düşerek, dalgalı bir seyir izlemesi dikkat çekti. Veriler, AKP'nin iktidara geldiği son 17 yılda enerji fiyatlarının, dünya genelinden farklı bir seyir izleyerek, düzenli bir biçimde artış gösterdiğine işaret ediyor.

SALGINA RAĞMEN ZAM

Koronavirüs salgının yaşandığı 2020 yılının ilk 10 ayındaki değişime bakıldığında ise Ocak 2020-Ekim 2020 arasında OECD genelinde enerji maliyetlerinde yüzde 7,3 indirim olurken, Türkiye'de ise yüzde 11,5'lik artış gerçekleşti. Verilerin OECD'ye yıllık bildirim Avusturya ve Yeni Zelanda dışarda bırakıldığında, hiçbir OECD ülkesinde enerji fiyatları 2020 yılının ilk 10 ayında yükselmedi. Norveç'i indirim oranı yüzde 19

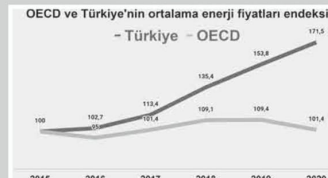
olurken, Avrupa Birliği ülkelerinin toplamında ise indirim yüzde 7,5 ile OECD ortalamasına gerçekleşti. ABD'de de enerji fiyatları ülkemizin aksine yüzde 8,8 düzeyinde düşüş gösterdi.

ELEKTRİK FATURASI 2'YE KATLANDI

EMO İzmir Şubesi'nin verilerine göre; Türkiye'de enerji dağıtım bölgelerinin özel sektöre devir işlemlerinin başladığı 2009 yılından bu yana kmelenerek devam ediyor. Özelleşen elektrik dağıtım şirketlerine aktarılan dağıtım bedelinin faturalar içindeki payının düzenli olarak artmasına işaret edilen çalışmada, şu bilgilere de yer verildi:

"1 Temmuz 2009 tarihli elektrik tarifesine göre; 4 kişilik ailenin asgari yaşam standartları için harcayacağı 230 kilowattsaatlik (Kwh) tüketimin ortalaması faturası 57,3 TL'yd. Aradan geçen zaman diliminde, Ekim 2020 itibarıyla bu rakam; yüzde 201 artışla 172,8 TL'ye yükselmiştir. Sonradan dağıtım bedeli altında birleştirilen iletim ve dağıtım bedellerinin toplamı ise 2009'da 7,01 TL iken bu bedel, Ekim 2020 itibarıyla 597 yüzde artışla 41,84 TL'ye yükseldi. Özelleştirmeler sonrası dağıtım bedelindeki artış 6 katla yaklaşırken, elektrik faturasındaki toplam artış ise 2 katı aşmıştır."

OECD verilerine göre; Türkiye'de enerji dağıtım bölgelerinin özel sektöre devir işlemlerinin başladığı 2009 yılından bu yana kmelenerek devam ediyor. Özelleşen elektrik dağıtım şirketlerine aktarılan dağıtım bedelinin faturalar içindeki payının düzenli olarak artmasına işaret edilen çalışmada, şu bilgilere de yer verildi:

liminde, Ekim 2020 itibarıyla bu rakam; yüzde 201 artışla 172,8 TL'ye yükselmiştir. Sonradan dağıtım bedeli altında birleştirilen iletim ve dağıtım bedellerinin toplamı ise 2009'da 7,01 TL iken bu bedel, Ekim 2020 itibarıyla 597 yüzde artışla 41,84 TL'ye yükseldi. Özelleştirmeler sonrası dağıtım bedelindeki artış 6 katla yaklaşırken, elektrik faturasındaki toplam artış ise 2 katı aşmıştır."

OECD verilerine göre; Türkiye'de enerji dağıtım bölgelerinin özel sektöre devir işlemlerinin başladığı 2009 yılından bu yana kmelenerek devam ediyor. Özelleşen elektrik dağıtım şirketlerine aktarılan dağıtım bedelinin faturalar içindeki payının düzenli olarak artmasına işaret edilen çalışmada, şu bilgilere de yer verildi:

"EPDK'nın 1 Ekim 2020'den geçerli olmak üzere açıkladığı yeni elektrik

Depo Photos